

**การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21
ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายพิภพประกอบการนิเวศ
The Development of the Life Skills of Early Childhood Children in 21st
Century according to Sufficiency Economy Philosophy by the
Involvement of the Parents in the Network of Professional Schools**

สรุณธร ฉันทวรภาพ¹ จินตามณี เลิศมนกุล² อรุณี สาลี³

Saruntorn Chantavorapa, Chindamanee Lertmanokul, Arunee Salee

บทคัดย่อ (Abstract)

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุ 5- 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 15 คน และผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามี 5 ประการ ได้แก่ โปรแกรมการมีส่วนร่วม, แผนกิจกรรมโปรแกรม, คู่มือการพัฒนาทักษะ, แบบประเมินทักษะ, แบบประเมินความพึงพอใจ โดยสถิติที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสูงขึ้น หลังจากผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย โดยมีคะแนนสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีคะแนนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยด้านการปรับตัว มีคะแนนสูงเป็นอันดับที่ 1 ด้านความรับผิดชอบและการแก้ปัญหา มีคะแนนสูงเรียงตามลำดับ 2.ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อ

Received: 2021-05-09 **Revised:** 2021-08-25 **Accepted:** 2021-08-27

¹ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม Bachelor of Education , Early Childhood Education Program ,Faculty of Education ,Chandrakasem Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: buaphan.k1128@gmail.com

² หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก Bachelor of Education Program, Faculty of Education, Northern College

³ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก Elementary Education Program, Faculty of Education, Northern College

พัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวม ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $S.D.=0.43$)

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาทักษะชีวิต; ศตวรรษที่ 21; หลักเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aims to (1) compare the life skills of early childhood children in the 21st century according to sufficiency economy philosophy before and after parents' involvement, and (2) to study parents' satisfaction for involvement in order to develop the life skills of early childhood children in the 21st century according to sufficiency economy philosophy. The research samples were 15 early childhood children who were five to six years old, and studied in kindergarten level 2 of the first semester, academic year 2020, and 15 parents of the early childhood children. There were five research tools that are the involvement program, the activity plan, the skill development manual, the skill assessment form, and the satisfaction assessment form. The statistics for analysis were mean and standard deviation (S.D.)

The research results have been found that (1) the early childhood children had the life skills in the 21st century according to sufficiency economy philosophy increasingly with statistically significant at level .05. And when considering in each aspect, the results were found that all of each aspect were significantly higher at level .05. Especially for the adjustment aspect was at the highest level. The responsibility aspect and the problem solving aspect had the high scores in descending order. (2) Parents had the highest satisfaction in overall (Mean = 4.52, S.D. = 0.43) for joining the involvement program to develop the life skills of the early childhood children in 21st century according to sufficiency economy philosophy.

Keywords: Life Skills Development; 21st Century; Sufficiency Economy Principles

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้มีต้นทุนชีวิตที่แข็งแกร่งหรือมีคุ้มกันที่เข้มแข็ง ควรยึดแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานของการพัฒนา เนื่องจากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการปฏิบัติโดยยึดเส้นทางสายกลางของความ

พอประมาณในการดำรงชีวิต ความมีเหตุผลในการตัดสินใจกระทำการต่างๆ และมีภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจที่มีต่อความไม่แน่นอน ของสถานการณ์รอบด้าน ภายใต้เงื่อนไขของการมีความรอบรู้รอบคอบและระมัดระวัง อันจะนำมาใช้ในการพิจารณา ไตร่ตรอง และปฏิบัติในการบริหารจัดการต่อผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงประกอบกับการมีคุณธรรมประจำใจ เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความเพียร การมีสติปัญญา เป็นต้น ขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจแบ่งปัน มีสติปัญญาและรอบคอบ นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจสังคม สามารถพึ่งตนเอง มีภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก อยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้สามารถรักษากฎมีปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างสมดุล (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2550 : 6-7) อีกทั้งทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นทักษะที่สัมพันธ์เกี่ยวกับการมีชีวิตที่สมบูรณ์พร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และปัญญา เป็นทักษะที่สัมพันธ์กับพัฒนาการที่ต้องส่งเสริมให้เหมาะสมกับวัย บรรลุศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล ส่งผลให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์พร้อมในอนาคต (รุ่งลาวัลย์ อ่ำละคา.2557) และเมื่อพิจารณาทักษะชีวิตที่ควรปลูกฝังให้กับเด็กปฐมวัย และองค์ประกอบทั้ง 2 ห่วง 3 เงื่อนไขจะเห็นว่ามีคุณสมบัติสอดคล้องกัน คือ องค์ประกอบของทักษะชีวิตจะสอดคล้องสัมพันธ์กับเงื่อนไขตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง คือ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม อีกทั้งเมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะชีวิตจะครอบคลุมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 จึงสอดคล้องกับการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์โดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานของการพัฒนาได้

การส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นหน้าที่สำคัญของครูและผู้ปกครองที่ต้องร่วมมือกัน ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปีพุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุง 2546 ได้มีการระบุไว้ชัดเจนในหมวด 4 มาตราที่ 24 วรรคที่ 6 ว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้จะต้องมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 15) การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก เข้าใจบทบาทของตนและเห็นความสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมให้แก่เด็ก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการและพื้นฐานที่ดีเกี่ยวกับคุณธรรม ดังที่ ลีเปอร์และคนอื่นๆ (อรุณี หรดาล, 2536 : 58 ; อ้างอิงจาก Leeper and others, 1976 : 121) ได้กล่าวไว้ว่า บ้านและโรงเรียนนั้นมีความสำคัญในการให้การศึกษาแก่เด็ก และจะไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ถ้าขาดความเข้าใจการสนับสนุน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูที่มีคุณภาพจะมีอิทธิพลต่อชีวิตเด็กในอนาคต สอดคล้องกับ อุมพร ตรังคมบัติ (2540) ที่กล่าวว่า ครอบครัวมีความสำคัญต่อการอยู่รอดของสังคมเท่านั้น

แต่ยังเป็นสถานที่ที่จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคคลให้ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังนั้นในการเสริมสร้างทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย อาจกล่าวได้ว่า ครอบครัวเป็นแกนแห่งการพัฒนา เนื่องด้วยครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานแห่งการแบ่งปันความรักที่มีพ่อแม่เป็นผู้ให้และมีลูกเป็นผู้รับในระยะแรก ด้วยบรรยากาศที่พึงพอใจทั้งการให้และการรับอย่างเหมาะสม ก่อเกิดเป็นความไว้วางใจของบุคคลในครอบครัว มีความผูกพัน เอื้ออาทรต่อกัน พร้อมทั้งจะช่วยเหลือ เกื้อกูลเสียสละและให้อภัยแก่กันอันก่อให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัยอันส่งผลให้บุคคลมีต้นทุนและความงามของชีวิต การเรียนรู้และเติมเต็มจากพลังของครอบครัวจึงเป็นแกนแห่งการหล่อหลอมชีวิตของบุคคลให้มีภูมิคุ้มกันของชีวิตในการที่จะปรับตัว แก้ปัญหาและอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างเหมาะสมและเป็นสุข การส่งเสริมทักษะชีวิตที่ดีให้กับเด็กปฐมวัยจึงควรเป็นความร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครองโดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมร่วมกับครูในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

จากสภาพปัจจุบันสถานศึกษา พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การปฐมนิเทศ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและนำไปปฏิบัติที่บ้านแต่ขาดการให้คำแนะนำหรือการร่วมมือกันอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารและสะท้อนผลการพัฒนามีน้อย ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับการศึกษาปฐมวัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก เพราะความร่วมมือจากทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนจะเป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยอย่างสอดคล้องกับพัฒนาการเด็กได้อย่างเต็มศักยภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

สมมติฐานของการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมีทักษะชีวิตสูงขึ้นกว่า ก่อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีกลุ่มประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนเด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 และผู้ปกครองเด็กปฐมวัยของชั้นอนุบาลปีที่ 2

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรในการวิจัยคือ นักเรียน โรงเรียนตากสินพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดตาก ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ผู้วิจัยเป็นอาจารย์นิเทศ ผู้บริหารโรงเรียน และครูให้ความสำคัญกับสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก

2. เด็กปฐมวัย อายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนตากสินพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 ห้องเรียน

3. ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนตากสินพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

1.เด็กปฐมวัย อายุ 5- 6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากมา 1 ห้องเรียน จากนั้นสอบถามความสนใจของผู้ปกครองในการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 คน

2.ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ที่สมัครใจเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 แผนกิจกรรมโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย

3.3 คู่มือการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับผู้ปกครอง

3.4 แบบประเมินทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

3.5 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อหาดัชนีความเหมาะสมและความสอดคล้องของเครื่องมือทดลอง

3. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขแล้วไปดำเนินการทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ประเมินก่อนทำการทดลองและหลังการทดลองตามแบบแผนการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับขั้นตอนดังนี้ดังต่อไปนี้

- 1) สถิติเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
- 2) หาคุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 ค่าความเที่ยงตรง (IOC)
 - 2.2 ค่าความยาก (Difficulty)
 - 2.3 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination)
 - 2.4 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
- 3) ทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 ค่าทีแบบไม่อิสระ (t test Dependent)

ผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้รายงานได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยรวม

ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	จำนวนเด็ก	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D	$\bar{D}$	t
ก่อนการจัดกิจกรรม	15	18	20.86	5.51	1.97	7.55
หลังการจัดกิจกรรม	15	18	29.20	3.54		

จากตารางที่ 1 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนทักษะชีวิตโดยรวมสูงขึ้นกว่าก่อนผู้ปกครองเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปว่าโปรแกรมการมีส่วนร่วม

ของผู้ปกครองมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยรวม

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคะแนนทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป็นรายด้าน

ทักษะชีวิตของเด็ก ปฐมวัย	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		$\bar{D}$	df	t	Sig
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D.				
1.ด้านความรับผิดชอบ	8.20	1.85	10.06	1.70	0.15	14	3.06	.008
2.ด้านการปรับตัว	7.66	2.63	10.13	1.30	1.33	14	4.97	.000
3.ด้านการแก้ปัญหา	5.00	2.42	9.00	1.46	0.96	14	10.58	.000
รวมเฉลี่ย	0.86	5.51	29.20	3.54	0.84			

ผลตารางที่ 2 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนทักษะชีวิตสูงขึ้นทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับคะแนนดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านการปรับตัว ลำดับที่ 2 ด้านความรับผิดชอบ ลำดับที่ 3 การคิดแก้ปัญหา

ตอนที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

การประเมินความพึงพอใจการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นำเสนอแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
1) ความเข้าใจก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วม			
1.1 ก่อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ ท่านได้รับการแจ้งวัตถุประสงค์อย่างชัดเจน	4.23	0.47	ระดับมาก
1.2 ก่อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ ท่านได้รับการชี้แจงถึงกระบวนการในการดำเนินกิจกรรมอย่างละเอียด	4.56	0.21	ระดับมากที่สุด
1.3 ก่อนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ ท่านได้รับการชี้แจงถึงระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมตลอดทั้งโปรแกรมฯ อย่างละเอียด	4.10	0.56	ระดับมาก
2) กิจกรรมในโปรแกรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย			

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
2.1 โปรแกรมการมีส่วนร่วมทำให้ท่านได้รับความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	4.55	0.45	ระดับมากที่สุด
2.2 โปรแกรมการมีส่วนร่วมทำให้ท่านเห็นความสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	4.76	0.32	ระดับมากที่สุด
2.3 โปรแกรมการมีส่วนร่วมทำให้ท่านได้เข้าใจการจัดการเรียนการสอนครูที่โรงเรียน	4.62	0.42	ระดับมากที่สุด
2.4 โปรแกรมการมีส่วนร่วมทำให้ท่านแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย	4.88	0.11	ระดับมากที่สุด
2.5 กิจกรรมโปรแกรมการมีส่วนร่วมสามารถนำไปปฏิบัติกับลูกได้	4.52	0.48	ระดับมากที่สุด
3) กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย			
3.1 กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย ทำให้ท่านได้ซักถามข้อสงสัยได้อย่างละเอียด	4.53	0.55	ระดับมากที่สุด
3.2 กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย ทำให้ท่านเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายและเป็นประโยชน์	4.86	0.21	ระดับมากที่สุด
3.3 กิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย ทำให้ท่านได้รับความช่วยเหลือจากครูและนักวิจัยอย่างทั่วถึง	4.40	0.56	ระดับมากที่สุด
4) เอกสารประกอบกิจกรรม			
4.1 เอกสารอ่านเข้าใจง่าย มีความชัดเจน	4.44	0.67	ระดับมากที่สุด
4.2 เนื้อหามีความเหมาะสม	4.29	0.84	ระดับมากที่สุด
4.3 การจัดวางรูปเล่ม ขนาดตัวหนังสือ และรูปภาพประกอบมีความเหมาะสม	4.50	0.45	ระดับมากที่สุด
5) เอกสารและคู่มือประกอบกิจกรรม			
5.4 เนื้อหาของเอกสารและคู่มือ ช่วยสร้างความเข้าใจและเป็นแนวทางในการนำกลับไปปฏิบัติที่บ้าน	4.65	0.32	ระดับมากที่สุด
5.5 เนื้อหาของเอกสารและคู่มือสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริง	4.78	0.12	ระดับมากที่สุด
6) คู่มือการพัฒนาเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง			
6.1 ภาษาที่ใช้เข้าใจง่าย	4.32	0.78	ระดับมากที่สุด
6.2 รูปภาพประกอบสวยงาม น่าสนใจ	4.79	0.35	ระดับมากที่สุด
6.3 ขนาดของตัวอักษร และรูปภาพประกอบ	4.56	0.56	ระดับมากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความพึงพอใจ
6.4 กิจกรรมนำไปปฏิบัติได้ง่าย	4.88	0.21	ระดับมากที่สุด
6.5 กิจกรรมสามารถพัฒนาทักษะชีวิตได้	4.73	0.42	ระดับมากที่สุด
7) วัน เวลา และสถานที่			
7.1 วันและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.30	0.75	ระดับมาก
7.2 สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.30	0.64	ระดับมาก
7.3 บรรยากาศและสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสม	4.56	0.21	ระดับมากที่สุด
8) การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้			
8.1 ท่านนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ในการปฏิบัติกับบุตรหลาน	4.56	0.15	ระดับมากที่สุด
8.2 ท่านนำความรู้ที่ได้รับจากเอกสารและคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาทักษะชีวิตไปใช้ในการปฏิบัติกับบุตรหลาน	4.75	0.11	ระดับมากที่สุด
8.3 การนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริง ทำให้ท่านค้นพบข้อความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติม	4.35	0.56	ระดับมาก
8.4 การนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริง ทำให้ท่านสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงทักษะชีวิตของบุตรหลาน	4.64	0.23	ระดับมากที่สุด
รวมผลการประเมินความพึงพอใจ	4.55	0.42	ระดับมากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ โดยภาพรวม พบว่า คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.42) ความเข้าใจก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายได้ 2 ประเด็นดังนี้

1.เปรียบเทียบทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนและหลังการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนตากสินพิทยาคมมีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สูงขึ้นหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วยขั้นเปิดใจและเล่าสู่กันฟัง ขั้นเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นสรุปองค์ความรู้ และขั้นนำความรู้สู่ลูกกรัก มีประสิทธิภาพสูงสามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยได้ เพราะทำให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมทักษะชีวิตของเด็ก มีความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตของบุตรหลานมากขึ้น สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการร่วมงานที่ประสบความสำเร็จระหว่างครอบครัวและโรงเรียน ที่ระบุว่า ครอบครัวมีความเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันในการได้มาซึ่งเป้าหมายของการศึกษาของลูก (Liontos, 1992) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับสถานศึกษาด้วยความรู้สึกรักของความเป็นญาติ เป็นเพื่อน เป็นพี่ เป็นน้อง จะส่งผลต่อการให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ไปในทิศทางเดียวกันและบรรลุเป้าหมายได้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะชีวิต เข้าใจแนวทางและบทบาทของตนเองในการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย อีกทั้งการได้เข้าร่วมโปรแกรมมีการสนทนารวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันโดยบรรยายการเรียนรู้ที่มีการถ่ายทอดข้อมูลซึ่งกันและกันทำให้ผู้ปกครองได้แนวทางในการส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับบุตรหลาน สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน จะช่วยพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับ สุมาลี คุ่มชัยกุล (2543) ซึ่งกล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ทำให้ผู้ปกครองมีความรู้สึกรับผิดชอบในการให้ความร่วมมือ รวมทั้งการสื่อสารที่ดี จะช่วยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากขึ้นและเข้ามาอย่างเต็มใจ อีกทั้งยังมิตศนคติที่ดีต่อโรงเรียน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จำแนกได้ 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมที่บ้าน การมีส่วนร่วมที่โรงเรียน (กุลยา ตันติผลาชีวะ.2544) ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมานั้นมีคู่มือการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองได้นำกลับไปใช้จัดกิจกรรมกับลูกที่บ้าน ในด้านความรับผิดชอบ การปรับตัว การคิดแก้ปัญหา จึงทำให้ทักษะชีวิตด้านความรับผิดชอบ การปรับตัว การคิดแก้ปัญหา สูงขึ้นด้วย ประสบการณ์ ผู้ปกครองบางท่านสะท้อนพฤติกรรมบุตรหลานด้านการคิดแก้ปัญหาที่ลูกโดยใช้คู่มือและจากประสบการณ์แลกเปลี่ยนกัน ทำให้บุตรหลานมีการคิดแก้ปัญหา และกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น สอดคล้องกับไวฑูรย์ กิติ์ ที่ว่าการที่ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิตและนำกิจกรรมไปใช้กับบุตรหลานจึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีเวลาที่มีคุณภาพอยู่กับบุตรหลานได้มากขึ้น ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรใช้เวลาอยู่กับเด็กในการฝึกทักษะชีวิต เพราะเมื่อเด็กมีทักษะชีวิตที่ดี เมื่อพบปัญหาสามารถหาทางแก้ไขได้ มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งปรับตัวที่จะอยู่ในสังคม

ดูแลสุขภาพร่างกายของตนเองตามหลักสุขบัญญัติ และพึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดี (ประไพ ประดิษฐ์ สุทธาวร, 2554)

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองพบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการมีส่วนร่วมพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย ในระดับมากที่สุด เนื่องจาก โปรแกรมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยเป็นโปรแกรมที่ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองที่นำไปพัฒนาลูกได้จริง สอดคล้องกับ Auerbach (1968) ได้เสนอแนวคิดเชิงทฤษฎีที่อยู่เบื้องหลังการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองว่า ผู้ปกครองจะเรียนรู้ได้ดีในเรื่องที่ตนเองสนใจและถ้าเนื้อหาสาระที่เรียนรู้นั้นเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ใกล้ตัวของผู้ปกครอง นอกจากนี้ การดำเนินโปรแกรมการมีส่วนร่วมยังเน้นให้ผู้ปกครองถ่ายทอดประสบการณ์ของตนเองแลกเปลี่ยนกับเพื่อน มีการวิเคราะห์ประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูลูกเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตร่วมกันภายใต้บรรยากาศที่มีความเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดหลักการของการมีส่วนร่วม (Christenson.1995.อ้างถึงใน ขบา พันธศักดิ์.2550) นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมีความพึงพอใจในโปรแกรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะชีวิตที่คณะผู้วิจัยจัดขึ้น เนื่องจากมีการติดต่อประสานงานและสร้างความเข้าใจร่วมกันเป็นอย่างดี ตลอดจนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจวัน เวลา ในการเข้าร่วมโปรแกรม จึงส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด

บทสะท้อนการเรียนรู้ของผู้ปกครองจากการใช้คู่มือพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า มีผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมทักษะชีวิตของลูกมากขึ้น มีการเปลี่ยนบทบาทตนเอง โดยลดการช่วยเหลือบุตรหลานในกิจวัตรประจำวันมากขึ้น เปิดโอกาสให้บุตรหลานได้แก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยเป็นเพียงผู้แนะนำและคอยให้กำลังใจ ซึ่งต่างจากก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้ปกครองใจร้อน และไม่คอยได้เสริมแรงทางบวกให้กับบุตรหลาน สอดคล้องกับรุ่งรุจน์ธนนัน บุญรักณ์ (2554) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย และบทบาทของตนเองในการส่งเสริมทักษะให้กับเด็กที่ถูกต้อง มักมุ่งเน้นให้เด็กเก่งให้มากที่สุด ไม่ให้อิสระแก่เด็ก ทำให้ศักยภาพของเด็กที่ควรจะได้รับพัฒนาถูกจำกัดลง ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เขาสามารถนำความรู้ที่มีมาใช้ในสถานการณ์และบริบทต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ไพฑูรย์ สีนารัตน์ และคณะ, 2550) ดังนั้นรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง จึงนับได้ว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้ปกครองที่จะนำไปใช้พัฒนาทักษะชีวิตและส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆของเด็กปฐมวัยให้เป็นคนดีของสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. หน่วยงานที่มีหน้าที่ให้ความรู้ผู้ปกครอง หรือพัฒนาผู้ปกครองที่จะนำรูปแบบนี้ไปใช้ ควรพิจารณาถึงวัฒนธรรม บริบทของผู้ปกครอง การทำงานร่วมกันผู้ปกครอง ซึ่งต้องให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม จะทำให้ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง

2. หน่วยงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอื่น เช่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็ก ควรกำหนดเป็นนโยบายให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม โดยให้สถานศึกษาหารูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็ก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเน้นจุดที่มีลักษณะเด่น คือ ผู้ปกครองและเด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้เด็กและผู้ปกครองมีความใกล้ชิดกัน มีปฏิสัมพันธ์ ทำให้ผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการใช้เวลาแก่เด็กมากขึ้น

2. ควรมีการทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนด้านอื่น เช่น การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การอ่าน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). เอกสารประกอบการสอนวิชา การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย. (คณะศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2556). การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย. รายงานการวิจัยนำเสนอในการประชุมวิชาการครบรอบ 56 ปี แห่งการสถาปนา (คณะครุศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชบา พันธุ์ศักดิ์. (2550). การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงประสบการณ์และการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการร่วมงานเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้เด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะนันท์ หิรัญชโลธร. (2548). เด็กปฐมวัยกับทักษะการรู้หนังสือเบื้องต้น. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 20(2), 1-7.
- รุ่งลาวัลย์ ละอาคา. (2557). ทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัย : แก่นชีวิตที่เสริมสร้างได้จากครอบครัว. วารสารเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 1(2), 33-44
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). การพัฒนา “ทักษะชีวิต” ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สมาลี คัมชัยกุล (2543). บทบาทของครูและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กปฐมวัยในเขตเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ กศม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ประไพ ประดิษฐ์สุขถาวร. (2554). *สอนลูกให้มีทักษะชีวิต (life Skill)*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2550). *กลยุทธ์การขับเคลื่อนนวัตกรรมการเปลี่ยนผ่านการศึกษา "สัตตศิลา" สู่โรงเรียน : (คณะครุศาสตร์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สร้อยธร ฉันทวรภาพ และคณะ. (2021). รูปแบบการให้ความรู้ผู้ปกครอง : แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยสู่การพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 7(7), 15-27
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *การพัฒนา "ทักษะชีวิต" ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- อรุณี หรดาล. (2536). *ผู้ปกครองกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิด ทางการศึกษาปฐมวัย*. (คณะศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ (2540). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Berger.(1995). E. H. Parents as partners in education: families and schools working together. 4th ed. New Jersey : Prentice-Hall.
- Epstein,Joyce.L.(1992)"School and Family Partnership" In Encyclopedia of Education Research 6 th ed.Newyork :Mac Millan.
- Friend, M. and Cook,(2003). L. Interactions : collaboration skills for school professionals. Boston : Pearson Education.
- Liontos.(1998). L.B. At-riskfamilies and school: becoming partners.Eugene, OR: ERI cleaninghouse and educational management, College of education University of Oregan.

